

కృతమి ప్రభుత్వం అధికారంలోకి వచ్చిన తర్వాత విద్యాశాఖ సంస్కరణలకు శ్రీకారం చుట్టింది. గాడి తప్పిన విద్యా వ్యవస్థను సరిదేందుకు విద్యాశాఖ మంత్రి నారా లోకేష్ ప్రయత్నాలు ప్రారంభించారు. గతంలో విద్యాశాఖలో ఎన్నో ఒడిదుచుచులు ఉండటంతో సిబ్బంది ఇబ్బందులు పడ్డారు. ముఖ్యంగా బడల్ లోభాగంగా చేపట్టిన కెస్సి లింగీలో లోపాలు ఉండటం వారికి శాపంగా మారింది. అంతేకాక గతప్రభుత్వంలో మును పెన్నదూ లేని విధంగా ఉపాధ్యాయుల చేత బోధనేతర పనులు చేయంచారు. దీనితో అప్పటి ప్రభుత్వం విధానాలతో విద్యాశాఖ అధికారులు, ఉపాధ్యాయులు గత ఎన్నికల్లో ప్రభుత్వానికి వ్యక్తిరేకంగా తీర్మానించారు. కూరుమి ప్రభుత్వం ఏర్పడిన తరువాత మంత్రి నారా లోకేష్ విద్యా శాఖను తన వద్ద ఉంచుకొని మార్పులు చేర్చుకు సన్నాహంలుచేస్తున్నారు. ముఖ్యంగా విద్యాశాఖలో లైప్సిచర్ పాత్రాల రీగా సీనియర్ పావెన్ అధికారి కోన శిథిర్ ను నియమించారు. కోన శిథిర్ కు ఏ శాఖ అప్పగించిన తన బాధ్యతను సమర్పంతగా నిర్వహించి ఆ శాఖకి న్యాయం చేస్తారన్న అభిప్రాయం సర్వతా ఉంది. ఎన్నికల్లో ఇచ్చిన హామీల మేరకు ముఖ్యంగా మెగా డిస్ట్రిక్టు నిర్వహించారు. అలాగే ఉపాధ్యాయుల బిలీల కౌస్టింగ్ పారాదర్శంగా నిర్వహించారు. లోకేష్ మార్క్ పాలనసకు అధ్యంపట్టారు. విద్య ను అత్యంత ప్రాధాన్యత రంగాలలో ఒకటిగా గుర్తించింది. ఈ క్రమంలో పారశాల విద్యలో సంస్కరణలకు తెరపీసింది. మొదటిసారి మెగా పేరంట, టీచర్స్ సమావేశాలునిర్మించారు. కార్యక్రమంలో 44, 956 పారశాలల్లో 25.46 లక్షలమంది తల్లిదండులు, 27,395 మంది పూర్వవిద్యార్థులు, 22,200 మందిదాతులు, 36,918 మంది ప్రశాపుతినిధులు పాల్గొన్నారు. ఈసమావేశంలో తమ పిల్లల అవశాల గురించి చర్చించారని మున్సిపల్ అప్పులిస్టేషన్, అర్పన్ డెవలప్ మెంట్ శాఫ మంత్రి పొంగూరు నారాయణ తెలిపారు.

విద్యార్థి సంస్కరణల శక్తి

ద్వారంగంలో సంస్కరణలకు కూడమి ప్రభత్త్వం జోరుగా ప్రయత్నాలు సాగిస్తోంది. ప్రసుతం ఈ వ్యవస్థలో ఉన్న లోపాలు గుర్తించడంతో పాటు వాటి పరిష్కారానికి మార్గాలు అన్వేషిస్తోంది. విద్యారంగానికి గడ్డల్చి పెట్టుగా మారిన జీవ్ లోపాలు 117కు కూడమి ప్రభత్త్వం స్వస్థితి పరిశిరించి విద్యారంగంలో సంస్కరణల హేరుతో గత సైన్సీప్రభత్త్వం తీసుకొచ్చిన ఈ జీవోతో ప్రాథమిక విద్యా నిష్ఠనిలు వున్న చీలిపోయింది. 3, 4, 5 తరగతులను ఉన్నత పారశాల ల్లో విలీనం చేయడంతో తల్లిదండ్రులు ప్రైవేటుబడుల బాట పట్టారు. నాటి సీఎం జగన్ తీసుకున్న ఈ నిరాయం ఊరి బడికి ఉరిగా మారింది. ఈ జీవోతో ప్రాథమిక విద్యావ్యవస్థకు నష్టం వాటిబుల్లుండని ఉపాధ్యాయులు, మేధావులు అండోళన చేసినా గత ప్రభత్త్వం పట్టించుకోలేదు. జగన్ ప్రభత్త్వం తీసుకొచ్చిన ఈ వివాదాన్ని జీవోను రద్దు చేస్తామని ఇప్పు టికే ప్రకటించగా, దాన్ని ఉపసంహారించిన తర్వాత ప్రత్యుథమ్మాయం తీసుకొచ్చేదుకు అవసరమైన ప్రత్యేయమ పారశాల విద్యారూపాల ప్రారంభించింది. దీనిలో భాగంగా ఆ శాఖ డైరెక్టర్ వి. విజయరామురాజు మార్గదర్శకాలపై ఉత్తర్వులు విదురల చేశారు. గతంలో ఉన్న ఆరు రకాల పారశాలలకు బదులు 10రకాల పారశాలల విధానాన్ని కూడమి ప్రభత్త్వం ముందు కు తీసుకువచ్చింది. గతంలో ప్రవేశపెట్టిన శాటిలైట్ ఫోండేషన్ (పిఫి1, పిఫి2) స్కూల్ నిర్వహణ ఘాఢుతను రూప్తు ప్రీ, శిశు సంచేషు శాఖకు అప్పుగంచింది. ఫోండేషన్ (పిఫి1, పిఫి2, 1, 2, తరగతులు) స్కూల్సును అలానే కొనసాగించింది. ఒకటి నుండి పదు తరగతులలో 60 లోపు విద్యార్థులు ఉన్న ప్రాథమిక పారశాలను బేసిక్ ప్రైమరీ పారశాలలూగా, 60పైన విద్యార్థులను పారశాలలను మొడల్ ప్రైమరీ పారశాలలూగా ఏమ్యాటు చేసింది. ఈ పారశాలలకు ప్రైమరీ స్కూల్ మౌలిక్ పారశాలం తో పాటు తరగతికి ఒక ఉపాధ్యాయుడు చోప్పున ఐముంది ఉపాధ్యాయులను కేటాయించడం జరిగింది. 60మంది విద్యార్థుల కంటే ఎక్కువ ఉన్న ప్రాథమిక్ స్కూల్ (యూపీ) పారశాలలను ఉన్నత పారశాలలుగా అవ్గేడ్ చేయడు జరిగింది. ఉన్నత పారశాలల కంపోండ్ లోని ప్రాథమిక పారశాలలను

ఎం రఘునాథ

ఉన్నత పారశాలలో విలీనం చేసి 1సుండి 10 తరగతుల వరకు గల ఉన్నత పారశాలలుగా మార్పు చేసింది. కొన్నిటోట్లు 6 నుండి 10 తరగతుల వరకు ఉండే ఉన్నత పారశాలలను కూడా ఏర్పాటు చేసింది. 1 నుండి 12 వరకు, 6 నుండి 12 వరకు, తరగతులు ఉండే ప్లాస్టిక్ ఫౌన్‌లోరెండు రకాలుగా పారశాలలను ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది. పారశాలల వారీగా వాస్తవ వరస్తుతిని తెలుసుకునేందుకు ఒక పారశాలకు ఒక

యాచ్ పేరుతో సమగ్ర డాయిబోర్డును సిద్ధం చేశారు. ప్రభుత్వం లెర్పుంగి ఎక్స్‌లెస్స్ ఇన్ అంధ్రప్రదేశ్ పేరుతో సమగ్ర యాచ్ న అందుబాటులోకి తీపుకొచ్చింది. ఉపాధ్యాయులు నిత్యం ముఖ ఆధారిత హాజరు వేసే గుర్తింపు సంఖ్య (ఐఐపి), పాస్ వర్డ్‌తో యాప్‌లో లాగ్‌న కాపోచ్చ. ఈ యాప్‌లో స్కూల్, చీసర్, స్పూడింట్, గపర్స్‌న్స్, కమ్యూనిషన్‌స్, డ్యూషెబోర్డు అనే ఆరు విభాగాలన్నాయి. స్కోప్‌లల్చి రాధాకృష్ణ మిద్యార్థి ముత్త కీట్లు అందజేత. రాష్ట్రవ్యాప్తంగా విద్యార్థులకు ఈ కిట్లో ఒక్కొక్క విద్యార్థికి అపసరమైన పాల్యాంశులు (ప్రైమ్ బుస్ట్) అలాగే వర్డ్ బుస్స్, నోట్ బుస్స్, ఆస్‌పర్ట్ డిక్షనరీ కూడా ఇస్తారు. విద్యార్థికి మూడు జతల యాసిపోం, ఒక బ్యాగ్, బుట్టలు రెండు జతల సాక్షులు, బెల్ల్ కూడా ఇస్తారు. ఒకటో తరగతి పిల్లల కోసం బొమ్మలతో కూడిన డిక్షనరీని ప్రత్యేకంగా తయారు చేశారు. ఈ కిట్ల కోసం రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా ప్రభుత్వం రూ. 953.71 కోట్లు

బర్య చేస్తాంది. ప్రభుత్వ, ఎయిడెడ్ పారశాలల్నిని విద్యార్థులకు అందించే కోగ్గు కిట్టు ప్రభుత్వం రూ.2,279 బిర్యుచేస్తాంది. 2025-26 విద్యా సంవత్సరానికి 35,94,774 మంది విద్యార్థుల లక్ష కిట్టు కొనుగోలు చేసారు.ఓందులో కేంద్రం రూ.175.03 కోట్లు, రాష్ట్రం రూ.778.68 కోట్లు భరించున్నాయి. 1 నుంచి 8 తరగతి విద్యార్థులకు ఎకరూప దుస్తులకుకుటుకూలీ కింద రూ.120,9,10 తరగతుల వారికి రూ.240 చెల్లించ సున్నారు. తల్లికి వందనంతో రికార్డు సృష్టించారు. తల్లికి వందనం పథకం కోసం మొత్తం రూ.10,091 కోట్లు ఖర్చు విదువల చేసినట్లు సీఎం చంద్రబాబు తెలిపారు. ఇందులో రూ.1,346 కోట్లు పారశాలల అభైపూడికి వెళ్లిందిచారు. అప్పుల్నో ఒకరికి మాత్రమే ఇస్తే. ఆప్పుడు ఎంత మంది పిల్లలుంటే అంత మందికి తల్లికి వందనం ఇస్తున్నామని ఆయన తెలిపారు. అంతేకా విద్యార్థులలో సైతిక విలువల పెంపాందించడానికి ప్రముఖ ఆధ్యాత్మిక ప్రధానకర్త వాగండి కోచేసరావు ఆధ్యార్యంలో ప్రత్యేకంగా విలువలపై పుస్తకాలను తీసుకొచ్చారు. 2025-26 విద్యా సంవత్సరం నుంచి ఒకటి నుంచి ఇంటర్వీచియట్ పరకు పార్ట్యూంసల్లో సమూల మార్పుల తీసుకొన్నారు. ఇంటర్వీ డియట్ సిలాంసను మార్పు చేయ దంతోపాటు ప్రశ్నాపులల విధానాన్ని మార్పునున్నారు. వెను కబడిన విద్యార్థులతోపాటు పిల్లలకు అదనపు జోధన అం దించేందుకు ఐపటీ మార్కున్తో కలిసి విద్యార్థులకు కార్బోనమాన్ని పూర్తిషోయిలో అమలు చేయున్నారు. ఆకడమిక్ క్యాలెండర్ ను సమశ్వరపంతంగా అమలు చేయడంతోపాటు డిజిటల్ హాలిక సదుపాయాల్ని మెరుగు పర్చడం, ఫిజికల్, పర్స్యూవర్ల విద్యను ఏకీకరించేయడం ద్వారా మెరుగైన బోధన విధానాలను అమలు చేసేందుకు కసరత్తు చేస్తున్నారు. ఇంటర్వీచియట్లో వ్యతీ విద్య విద్యార్థులకు ద్వారా ద్రువీకరణ పరాలు ఇచ్చేందుకు ప్రయత్నిస్తున్నారు. జ్ఞాత్యులు సైపుణ్య విద్య అప్పత ప్రేమ వర్గ్య జ్ఞాత్యు వ్యతీ విద్య, శిక్షణ మండిలితో కలిసి పాలిని ఇప్పునున్నారు. పారశాల విద్య శాఖలో కీలకమైన స్కూల్ కాంప్లెక్స్ విధానాన్ని ప్రభుత్వం రద్దుచేసింది. వాటి స్థానంలో క్లస్టర్ విధానాన్ని

విద్యారూఖ ముఖ్యకార్యదర్శి కోన శిథిర ఉత్తర్వులు శారీ చేశారు. వాటిని అనుసరించిన ప్రస్తుతసుగ్గాల్ కాంపెన్స్ పరిధిలోని పారశాలలు వాటి దూరం, ఆయా సూడ్రమ్లో విద్యార్థులు, తీవ్ర సంఖ్యను శైత్ర స్టోయిల్స్ పరిశీలించి 4,034 క్లాస్స్‌ల కాంపెన్స్ లను ఏర్పాటు చేసినది. పారశాల విద్య డైరెక్టర్ వి. విజయరామరాజు పర్స్యోకెస్టిల్ అత్యంత సమర్పణతంగా ఉపాధ్యాయ పట్టోస్తులు, బది లీలను పూర్తి చేయడం జరిగింది. మొత్తం 67,732 బద లీలు, 4,477 పదోస్తులు అమలు చేయబడ్డాయి. వారిలో, 1,494 మంది గ్రేడ్, ప్రధానోపాధ్యాయులు బదలీకాగా, 1,375 మంది సూక్లు అసిస్టెంటులు ప్రధానోపాధ్యాయులుగా పడోస్తులు పొందారు. అదే విధంగా, 5,717 మంది మోడల్ ప్రాథమిక పారశాల ప్రధానోపాధ్యాయులుగా బదలీ పొందారు. అందుకోసం సూక్లు అసిస్టెంటుం ట్లను బదలీ చేయడమే కాకుండా 1,592 మంది ఎష్టీలీలు మోడల్ సూక్లు హైచ్ ఎమ్పుగాపదో స్తుతులు పొందారు. సూక్లు అసిస్టెంట్ విభాగంలో 27,804 మంది ఉపాధ్యాయులులు బదలీలు పొందగా, అదే విధంగా 1,510 మంది సూక్లు అసిస్టెంటులుగా ఎన్సిబెచ్ల నుండి పదోస్తుతి పొందారు. అదనంగా, 31,174 మంది సెకండరీ గ్రేడ్ టీపర్సు, 1,199 మంది లాంగేజ్ స్సాలర్సు 344 మంది ఫిజికల్ ఎడ్యూషన్‌ల టీవర్సును బదలీ చేశారు. విద్యార్థుల సమగ్రాభివృద్ధికి ఎన్నో కార్యక్రమాలు అంధరపడేకే ప్రభుత్వం చేపడుతుంది. ఇంచలో భాగంగా విద్య బోధనలో నాణ్యతను పెంపాందించేందుకు నిర్వహిస్తున్న విస్తార్త కార్య క్రమం పర్స్యులైట్ అడాప్టీవ్ లెర్పుంగ్ ప్లాటఫారమ్ ప్రభుత్వ పారశాలల్లో 6 సుండి 9 తరగతుల విద్యార్థులు గడితం, ఇంగ్లీష్, తెలుగు పొల్యాంగాల్లో వెనకబడి ఉంచే, సాంకేతికత సాయంతో విద్యార్థుల సవాళ్లను పరిపురించి, తరగతి గదిలో అభ్యసన ఘలితాలు మెరుగుపరచడమేలఖంగా అంధరపడేకే ప్రభుత్వం తరపున పారశాల విద్యారూఖ, సమగ్ర శిక్షా శ్రీకారం చుట్టింది. ప్రభుత్వ పారశాలలకు స్టోర్ రెస్టింగ్ ఇష్టాలైనిచిద్య శాఖ నిర్జయించింది. విద్యార్థుల్లో శ్రీడామైపుణ్యాలు పెంచేందుకు ఆటలకుసంబంధించిన సాపుగ్రి అందించున్నారు. ప్రభుత్వ బదుల్లో కంప్యూటర్స్ ల్యాబ్లును ఏర్పాటుచేయున్నారు. ▲

పెడుమెగుంగా ఉన్న 'అప్పార్వ
సకోదరులు' మరాలీ కలిపింది
మన ఇద్దరినీ అంటూ గతవారం
చేతులు కలపడం మహాశ్రాప్త రాజ
కీయాలను కొత్త మలుపు తెప్పిం
దనే చెప్పాలి. బాలా సాహాబ్ రాకర్ సాపించి

డక డంల్ రండు..

ఇదరిలో రాజ్యకు

కలవడంతో ఉద్ధవ్వది సర్వకుపోయే మనస్తత్వం.
వారిద్దరూ ఇంతాలం కలవపోవడానికి అది
కూడా ఒక కారణం. కానీ ముఖ్యమంత్రి దేవేంద్ర
ఫడ్పువిన్ హిందీని తప్పనిసరిచేనే త్రిభాషా విధా
నం అమలచేయడానికి ప్రయత్నించడం, డానికి
వ్యతిరేకంగా సోదరు లిథర్జూ వేర్పేరుగానే తొలు
త ఆండోళనలు ప్రారం
భింబించా, వివరికి చేతులు
కలవడంతో ప్రభుత్వ సిర్క
యం కూడా రాత్రికిర్మాతి
మారిపోయి జూన్ 29న
హిందీ అధ్యయనం తప్ప
నిసరి కాదంటూ ఫడ్డు
విన్ కొత్త ఉత్తర్వులుజారీ
చేయవలసి వచ్చింది.ఫడ్డు
విన్ హిందీ విధానానికి
నిరసనగా జులై 6,7 తేదీ
లో బ్రాంచ్‌ఐఎస్‌టిఎల్‌ఎస్ జరు

శార్కుఅబి లో తెకపోతే ఆగ్రాపులో ఎవరూ మీగలకపోవచ్చు. వారు మళ్ళీ శివసేనలోకి పెళ్ళే అవకాశాలే ఎక్కువ. అందువల్ల మిత్ర ప్రక్కలు జారిపోకుండా కపాడుకోవడం ఫడ్డువిన్ మొదటాధ్యాత. ఒక దశలో అజీత్ వర్గం కూడా హిందు ఘన్యతిరేకండో శసనకు మద్దతు ఇస్తుందిని తెలియుడం వల్లనే ఘడ్పువిన్ తనపథానంలో మార్పులు చేశారని అంటున్నారు. కానీ అది రాకో సోదరులు లిద్దరు తిరిగి కలవడానికి ఉపయోగపడడంతో ఘడ్పువిన్కు కొత్త తలనుపై మొదలుయినట్లయిది. అసెంబ్లీ ఎన్ని కలకు ఇంకా చాలా వ్యవధించాన్నా, దిసెంబర్ లేదా జనవరిలో బృహస్పురుయి ఎన్నికలుజరు గజోతున్నాయి. ఆ ఎన్నికల గలిచిన పారికి మార్పా రాజీకయిందీద ఎక్కువట్టు ఉంటుంది. రాకో సోదరులిద్దరు చేతులు కలపడం వల్ల ముంబయి వారి భాతాలోకి పెళ్ళించేయాలన్న ది ఘడ్పువిన్కు మరో సమస్య. గత ఎన్నికల్లో ఉద్దవ శివసేన గ్రామపకు 84 సెట్లు వస్తు, బీజపి కి రెండు తప్పుపూరా 28సెట్లు వచ్చాయి. ఎంట్ ఎన్న ఏడు మాత్రమే లభించాయి. ఇటీవల జిరిగిన అసెంబ్లీ ఎన్నికల్లో మంచుతి కూడిమి (బీజపి, పిండి శివసేన, అజీత్ ఎన్నిపే) విజయం సాధించడంతో ఎన్నికలు జిరితే ముంబయి కూడా తమ అధినంలోకి పడునే ధీమాతో వారు ఉన్నారు. కానీ ఇప్పుడు శాస్త్ర, ఉద్దవ చేతులు కలపడంతో సమికరణాలు పూర్తిగామారిపోయే అవకాశాలు కనిపిస్తున్నాయి. అసెంబ్లీఎన్ని కల్లో ఉద్దవ కూడిమికి 10 శాతం షట్లు వస్తు, రాజీ ఎంట్ ఎన్న కు 1.56 శాతం నుంచి కూడా కొంత షట్ల శాతం బదలీ అయించాయి. వారిదరితో పాటు పిండి గ్రూపుల్లో పుట్టు వచ్చాయి. వారిదరితో పాటు పిండి గ్రూపుల్లో పుట్టు వచ్చాయి. వారి విజయాన్ని ఎవరూ నిలీధించేకపోవచ్చున్న ప్రధాన నమస్క ఇదే. రాజీ, ఉద్దవ నిజంగా ఉకే ఒరలో ఇండ్రజిత్ నిజంగానే అధ్యతార్పిషించగలుగుతారు. పిండి విధానంలో పెనిష్ తనకితే తనకు మధ్యతు పెనిష్ తనకు మధ్యతు న్న

ఇలా తనకు అందివచ్చిన ప్రతి
అప్పెన్ని ప్రయోగించిన దాయాది
పాకిస్తాన్ కు ఇష్టుడు బలూచిస్తాన్
పాకిస్తాన్ లిబరేషన్ ఆర్టీఎస్ అదే బీలెప్ప ప

లో బ్లాక్ మారింది. మానిస్తు, మావినరు మా నంపద మాకే దక్కులంటూ ప్రత్యేక దేశగా ఆ విర్భువించాలని దశాబ్దాలుగా జరుపుతును పోరాటం మరింత ఉద్దికంగా మారింది. ప్రత్యేకించి పాక్లో సంకీర్తకూటమి వచ్చిన తర్వాత ఈ డిమాండ్ మరింత పెరింగింది. తరచూ పెల్లి విముక్తి సైన్యం చేస్తున్న ఈ పోరాటంలో అనేదాడులు చేసి తన లక్ష్మీలను సాధించింది. ఈ చివిల్సును కళ్ళడిచేసేందుకు సర్వశక్తులు ఒడ్డుతున్నా బెలూచ్ సైన్యం మాత్రం తన దాడులు నిరంతరం కొనసాగిస్తునే ఉంది. పెహాట్ పుష్టి పదవిలోకి రావడం, ఆప్టె సైనికి చీఫ్గా మాణి ఇంపిలిజన్ చీఫ్ ఆసిమ్ ముసీర్ బాధ్యతలు సీరింగించిన తర్వాత బెలూచ్ సైన్యం దాడులు మత ఉధృతం చేసింది. ప్రత్యేక దేశంగా ఆముఖ ఏర్పడి తీర్మానంటూ బెలూచిస్తాన్ ప్రజలు ఎప్పటి నుంచో చేస్తున్న డిమాండ్ ఈసారి ఇతంగా సాధించుకుంటామన్న ధిమాతో ఉన్నాయి. అందుక సాయుధ పోరాటం ఒక్కపేర్ మార్గం అన్నట్టు వారు చేస్తున్న దాడులు స్పష్టం చేస్తున్నాయి. బెలూచ్ జాతీయ విముఖి పోరాటం పేరట చేస్తున్న ఈ సాయుధ పోరును ముందుండి నడిపిసున్నది బెలూచిస్తాన్ లిబరేషన్ ప్రంట మరికొన్ని స్వయంతర పోరాట శక్తులు మాత్రమే. అయినా కూడా సైన్యానికి సైతం అంతుట్టమందా దాడులు చేయడంలో పీటికి సాటిగా నిలుస్తున్నాయి. బెలూచిస్తాన్ ప్రావిన్స్ లో తాజాగా ఆపరేషన్ బాహీ పేరట నిర్వహించిన దాడుల్లో ప్రభుత్వ అస్తులు ధ్వనింసం అయియి. 17 చేట్లు చేసిన దాడుల్లో అక్కడ ప్రభుత్వాన్ని మాత్రమే టాగ్గెర్గా నిలిచాయి. పంగూర్, సురాబ్జ, కెవ్, భర్న్ వంటి ప్రాంతాల పాటు అనేక జిల్లాల్లో దాడులు చేసింది. మర్కు తీరం నుంచి కోవ్చా-ఎ-సులేమాన్ పర్వతశేణి కూడా తమ పోరాటం విస్తరించిందని చివిల్సుఎఫ్ చెపుతోంది. సైనిక చెక్పోస్టులుసైతం ఈ దాల్లో ధ్వనింసం అయాయి. దాడులు చేయడం నీట్ కోవ్చా అంచో కూడా వున్నాయి. దాడులు చేయడం నీట్ కోవ్చా అంచో కూడా వున్నాయి.

వాక కంట్లో నలుసుగా 'బల్యాచ'!

పాక్‌లో పర్వతశ్రేణిల మధ్య నుంచి వ్యక్తిగతిల్లు రైలు మార్గంలో జాఖర్‌రైలును సైంక్ చేసారు. రైలు లో ఉన్న పాక్ జవాన్‌ండర్సీ బందీలగాచేసారు. 90 మందిని కాల్చివేసినట్లు బిలవీఫ ప్రకటిం చింది. భారతీలో పహళాం దాడి తర్వాత పాక్ ఉగ్రస్థావరాలపై నిర్వహించిన ఆపరేషన్‌సింధూర్ అనంతరం ఈ బెలూచిస్తోన్ స్వాతంత్య పోరాటం మరింత పెరిగింది. తాము ప్రత్యేక దేశంగా

ప్రకటించుకున్నామని, తమ దేశకెస్టీ, తమ దేశ జెండా, తమ భాగీళిక స్వాయంసుత్రిచాలంటూ ఇటు భారతీలోపాటులు ఏర్పరూజునమితిని కూడా కోరిన సంగతి తెలిసిందే. మరోపక్క ఈ పోరాటాన్ని అభిచివేయాలంటే పాకి స్థాన్‌కు సైనిక పైలన ఒక్కబేట మార్గం అన్న ప్రచారం కూడా తెరపైకి వచ్చింది. అందుకు అనుగుణంగానే ఇచ్చివీలి కాలంలో సైనిక చీఫ్ ఆసిమ్ ముసీర్ వ్యవహరశ్శి కూడా కనిపిస్తోంది. భారతీపై తలచుకున్నపుడలూ కాలు దుష్యం, అంతర్జాతీయ వేదికలపై కాశ్చీర్ ఎప్పటికీ మాదే అంటూ ప్రగల్భాలు పలకడం అలవాటైన పాకిస్తాన్ తన దేశంలో ఎదురుపుతున్న ముహ్మును మాత్రం సర్పుభాటు చేసుకోలేని స్థితిలో ఉంది. ఆరిక వ్యవస్థ చిన్హాభిన్నం అయిన తరుణంలో బెలూచిస్తోన్లో ఉన్న అపారమైన వసరులన్నించిని చైనాకు తాక్కులపై పంచి పంచిం గడుపుకుంటున్నదన్న భావన బెలూచ్ ప్రజల్లో నిలిచింది. వాస్తవానికి బెలూచిస్తోన్లో అపారమైన ఖాన ఖానిజ వసరుల సంపద ఉంది. రాగి, బంగారం, క్రోమెట్, బొగ్గు, ముది ఇమముతో పాటు లిథియం వసరులు కూడా అపారంగా ఉన్నాయి. అలాగే ఛాట్లు, సల్వర్, మార్పుల్, క్రెప్స్ లు ఉన్నాయి.

మన్మారం
నాగరాజు

దశాలు అడవికులున్నారు. కల్పన తాటి చెట్టు లేదా ఈత చెట్టు నుంచి సేరగా తీసుకుంటారు. దీన్ని త్రాగుట వలన కొంత ఆరోగ్య ప్రయోజనాలు ఉన్నాయని భావించబడుతుంది. అయితే, కల్పన మితంగా తీసుకుంటే మంచిదే కాని, అధికంగా తీసుకుంటే అనారోగ్యానికి దారితీస్తుంది. కల్ప తయారోలే స్వస్థత లేదనేడి ఏరో సమస్య. అయినప్పటికీ, కొన్ని ప్రాంతాల్లో కల్ప ఆదాయ మూలంగా మారినప్పటికీ, ప్రజల ఆరోగ్యాన్ని భ్రష్టిలో ఉంచుకొని కల్పపై నియమంత్రణ అవసరం. గ్రామీణ, పట్టణ ప్రాంతాల్లో కల్పకల్ప అనేది ఒక పెద్ద ముఖ్యగా మారింది. ఇది సేరగాక్కడ రాభాన్ని తెస్తున్నా, సామాన్య ప్రజలకు మాత్ర వివిష్టారిత జీవనాన్ని అందిస్తోంది. కల్పకల్ప ఉప్పుత్తా వ్యాప్తికి అనేక కారణాలు ఉన్నాయి. వీటిని సమ గ్రంగా విల్హెంపించాల్సిన అవసరం ఉంది. ప్రధానగా ఈ కారణాలు సామాజిక, ఆర్థిక, పాలనా విధానాలలో లోపాలు కలిగినవిగా చెప్పుచ్చు. అసలైన మద్యం ధరలు అధికం కావడం. రోజువారీ కూలీలు, చిన్న ఉద్యోగాలు చేసే వారు ఎక్కువ ఖర్చు చేయలేరు. అందువల్ల చవకగా దొరికే కల్ప కల్ప పైపు మెగ్గు చూపుతారు. కల్ప కల్ప కారణంగా ఎందరో తీవ్రికాలూ ఎగువువల్లా చుట్టిపోవుతాయాయి. ఏంటే

కుటుంబాలు లోడ్డున పదుతున్నాయి. కల్లు ప్రియుల బంహీనతలను ఆసరాగా చేసుకని కల్లు డిపో నిర్వాహ కులు కల్లులో నిషేధిత మత్తు పదార్థాలు మొత్తాదుకు మించి కలిపి విక్యయున్నారు. తక్కువ పెట్టుబడితో ఎక్కు వ ఆదాయాన్ని రాబట్టుకునేందుక ఈ విధంగా అడ్డాదారి ఘోర్పులాను వాడుతున్నారు. దీంతో కొడ్డిందిగా మత్తుకు అలవాటు పడి, ఒక్కరోజు కూడా కల్లు మత్తు లేకుండా ఉండలేని స్థితిలోకి వెళ్లిపోతున్నారు. కట్టి కల్లుకు భాసిసల వుతున్నారు. డిపో నిర్వాహకులు తమ వ్యాపారాన్ని పెంచు కోపదానికి నిరుపేదలు, లోజువార్ కూలీలనే బాగ్గాల్చ చేసు కుంటున్నారు. ఉమ్మడి జీల్లా వ్యాప్తంగా కల్లు గేసే చెట్లు, వాటి నుంచి ఉప్పుత్తయ్యే కల్లుకు, ప్రతిరోజు కల్లు నేవించే కల్లు క్వాటోటికి ఎక్కువా పొంతన ఉండయ. దీంతో కృత్తి మంగా కల్లు తయారు చేయడం పైనే దృష్టి సారిస్తున్నారు కల్లు డిపో నిర్వాహకులు. నీళలో తెల్గు నురుగు పచ్చేలా ఓ లిక్షీండ కలిపి కల్బులా కనపడలే కృతిమ కల్బును తయారు చేస్తారు. దానిలో మత్తు కోసం డైజోఫాం, ఆల్రాజోలం పంటి నిషేధిత మత్తు పదార్థాలు కలుపుతారు. కల్లు తాగే వారి అవసరాలను బట్టి కొంచెం మొత్తాదుకు మించి కూడా డైజోఫాం, ఆల్రాజోలం, మిథ్రోల ఆల్ఫాహోల్, యాసిండ్, రంగు పదార్థాలు దేసి నకిలీగా తయారుచేసిన అమ్ముతారు. ఈత చెట్ల నుండి తీసే కల్లు మాదిరిగా కనిపిస్తున్నప్పటికీ సహజస్సద్దుపైన కల్లు కాదని తెలిసినా, కృతిమంగా మత్తు పదార్థాలు కలిపి తయారుచేసిన కల్లు అని తెలిసినా కల్లు ప్రియులు దాన్నే ఇష్టంగా తాగుతున్నారు. క్రమక్రమంగా కృతిమ కల్లుకు భాసిసలుగా మారిపోతున్నారు. కట్టి కల్లు విక్యయాలు తెలంగాణ రాష్ట్రవ్యాప్తంగా యధిశ్శగూ జరుగుతాన్ని సంబంధిత ఎక్కు క్షేత్ర అలికారులు తమకెం పటునట్లు ఉన్నాడుకొనుటాగా రెంగులుయాలు కల్లు ఇంటిలో విశాఖ

కుల నుంచి తమకు రావాల్సిన నెలవారీ ముదుపులు రంచ నుగా వారి జేబుల్కి వెళితే ఎవడెలా చేస్తే తమకేంటనే ఉద్దేశతో ఎప్పుడ్జ అధికారులు వసియేస్తున్నట్లు వ్యవహారిస్తు న్నార్నన ఆరోపణలు వినిపిస్తున్నాయి. బోలీను, ఎఫ్క్ష్యు అధికారులు కొన్స్యూ సందర్భాల్లో పట్టించుకోవడం, లేదంచే లంపాల విషయాలో రాజీవడటం వల్ల ఈ వ్యాపారం పెరు

జస్టోంది. ప్రాచురాబాద్ నగరంలో కల్చు తాగుతున్నవారి సంఖ్య క్రమంగా పెరుగుతోంది. ముఖ్యంగా ముర్కికివాడల లో నివసించే పేరులు ఎక్కువుగా కల్చు తాగుతున్నారు. కల్చు కు ఉన్న డిమాండును దృష్టిలో ఉంచుకొని కల్చు అమ్మేవారు సింధటిక్ కల్చు తయారుచేయడం మొదలుపెట్టారు. దానిలో మత్తు రావడానికి ప్రమాదకరమైన కోరల్ పూడ్రెట్, డైజో పామ్, అలజోలం పంటివి కలపడంతో ప్రజల ఆరోగ్యంపై చాలా ప్రభావం పడడం మొదలైంది. కోరల్ పూడ్రెట్ నాచీ మండలంపై ప్రభావం చూపుతుంది. కడుపులోని పేగులలో మంటలకు కారణమవుతుంది. లివర్ దామేజ్ చేస్తుంది. కంటిచాపు మండగించడం, గుండెపై ప్రభావం చూపుతుంది. ఈ పరిశీలనలను గవసించి 2004లో అప్పటిప్రభుత్వం రాగుచూకుండి కడుపులో 50ిలీ లోన్ కుపు త్వామి తెంఱ

లేనందున దుకాణ దారులు సింధచీక్ కల్లు తయారుచేస్తున్నారని కల్లు దుకాణాలన్నీ మూయించారు. దీనిపై గీత సహవార సంస్కట వారు ప్రాణిర్భూతు ఆర్థయించారు. (డబ్బుపి. సంఖ్య 18181 / 2004). రాష్ట్ర ప్రమత్తుం ఆశ్చర్యి శాఖ పాలనీ ప్రకారం ప్రాదురాబద్ద నగరం చుట్టూ 50 కి.మీ. లలొపు తూటి, కుత చెట్లు లేవని, హనికిరమ్మన రసాయనాలు

లతో క్రీతి కల్ప తయారవేసి అమృతున్నారని, 2002 నుంచి 2004 సంపత్తురాలలో క్రీతికల్ప అమృతంపై 3,100 కేసులు నమోదు చేయడం జరిగిందని, నుమారు 100 మంది కల్ప కల్ప బారినపడి చనిపోయినారని కోర్టుపు తెలి పింది. ప్రజల అంగ్య దృష్టి ప్రాదుర్బాద్ నగరంలో కల్ప దుకాణాలు మూయాంచినట్టు వెల్లదించింది. ప్రభుత్వ చర్య : కోర్టు సమితిస్తూ కేను కొట్టివేసింది. 2004 నుంచి 2014 వరక ప్రాదుర్బాద్ నగరంలోని కల్ప దుకాణాలు మూతపడ్డాయి. తెలంగాణ రాష్ట్రం వచ్చిన తర్వాత మూత పడ్డ కల్ప దుకాణాలను ప్రభుత్వం జీఎం 24 ప్రకారం 49 2014న మళ్ళీ తెరిపించింది. ప్రభుత్వం నీరా అమృతం అంటూ కోత్త రాగి అందుకుండి. గత బిల్లుఎన్ ప్రభుత్వం గుండుంబాను 2015లో ప్రభుత్వం ఉచ్చసాధంతో అణచివే సింది. కానీ, క్రీతికల్ప హసికరమని తెలిసినా మూతపడ్డ దుకాణాలు తెరిపించికల్పు తాగడాన్ని ప్రోత్సహించింది. నిజానికి ప్రస్తుత సీజ్సోన్ తాటి చెట్లకు ఆశించిన స్థాయిలో కల్పు ఉత్పత్తి కాదు. ఒకబీ రెండు తాటి చెట్ల నుంచికల్పును నీకరించినా, ఇది వారి సొంత అవసరాలకు కూడా నరి పోదు. కానీ జిల్లాలోని ఏ ప్రాధాన లోడ్పువెంట చూసినా క్లైమిపు కల్పు దుకాణలే దర్శనమిస్తున్నాయి. ఎవ్వటికప్పు ఆయి దుకాణాల్లో తనిఫీలు నిర్వహించి, నమూనాలు నీకరించాల్చిన ఎవ్వెళ్ళ అధికారులు తమిచేసే పట్టనట్టుగా నుండిచేసినాగాంటే, అంకె నీటును తెలుగుతోపాటు నుండి వెల్లాడు.

జప్పుట్టికైనా కొత్తగా వచ్చిన కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం ఈవిషయం పై సరిమైన నిర్ణయం తీసుకోవాలి. ఇక తమిళనాడురాష్టం లో తాతి చెట్టు రాష్ట్ర వృథత అక్కడ కల్ప అముకం పై నిషేధముంది. తాటికల్పును బెళ్ఱింగా తయారుచేసి గీత పని వారు అడిక లాభాలు పొందుతున్నారు. కేరళ రాష్ట్రంలో కల్పును మత్తు పాశియంగా ప్రకటించారు. దీనిపై గీత కార్యి కులు నుహించోర్చును ఆర్యయించగా కేరళ ప్రభుత్వం కల్పలో 8.1శతం అల్పహారు ఉంటుందని, మామూలు బీరులో 6 శాతం మాత్రమే అల్పహారు ఉంటుందని అందుకే కల్పును మత్తుపాశియంగా ప్రకటించామని కోర్కె తెలువగా కేను కొట్టివేసింది. ఇక మొన్న కూరకపవల్లిలో కల్తీ కల్ప తాగి అవ స్థక గురైన వారిలో ఐపుగురు చనిపోయారు. దాదాపు 15 మందిని నిమ్ము, గాంధీ హస్పిటల్లకు తరలించారు. కూరక్ పవల్లి ఉపా ముల్లిపూడి రోడ్పులో ఎల్లమ్మయింద ప్రాంతంలోని కట్ట దుకాణాల్లో కట్టు తాగిన వారికి సోమవారం ఉదయం వాంతులు విరోధాను అయినట్టు తెలుస్తుంది. కల్తీకల్ప నిరూపణ ఒకటి ప్రభుత్వ భాధ్యత కాదు. ఇది సమాజం మొత్తం కలసి చేయాల్సిన భాధ్యత. దీన్ని అరికపోయికు కొన్ని ముఖ్యమైన కల్తీకల్ప తయారీదారులైపై జీవిత ఛైదు లేదా మరణశక్తి విధించాలి. నేరస్తులకు బెయిల్ అవకాశాలు తగ్గించాలి. పోలీసులు, ఎక్స్‌జె అధికారులు నిర్దిక్యం చేస్తే వారిపై సస్పెన్షన్లో పాటు విచారణ జరిపించాలి. అధిక ధరల వల్ల ప్రజలు కల్తీవైపు వెళ్లకూడదు. చౌక ధరలోపని కర రసాయనాలు లేని మద్యం అంబుబాటులో ఉండేరా చూశాలి. గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో నాటకాల ద్వారా, విద్యార్థుల కు కథానికల ద్వారా కల్తీకల్ప ప్రమాదాలను తెలియజేయాలి. మీదియా, సోపల్ మీదియా ద్వారా ప్రవారం నిర్వహించాలి. భాద్యత కషముంబాలకు తక్కువపరిషారం మాత్రమే కాదు నీరుగాలికి పురుషావారు ఉపాది ఎంచుకొలుచాలి.

